

hódolatot meghaladóan személyiségének integráns része volt, és mely a magánélet egészen meglepő területein is megnyilvánult.

Bíró Tamás

**„...milyen jó dolog magyar zsidónak lenni, de ez mar egy másik vita temaja...”
Lojalitáshierarchiák egy késő 20. századi digitális korpuszban**

A Zsidó Fiatalok Magyarországi Egyesülete (UJS) által 1997 őszén alapított Córesz levelezési lista egyike a digitális kor hajnalából származó, máig kiaknázatlan, azonban a kortárs magyar zsidó történelem kutatása szempontjából jelentős forrásoknak. A Facebook és a kommentelési lehetőséget biztosító számos online újság, blog korában szinte elképzelhetetlen, hogy 22 évvel ezelőtt még csak egyetlen elektronikus kommunikációs csatorna állt a magyar(országi) zsidó fiatalok – és kevésbé fiatalok – rendelkezésére. Előadásom során a Córesz archívumában térképezem fel a lojalitáshierarchiákat az ezredfordulón.

A Córesz levelezési lista által szolgáltatott társadalmi minta nem reprezentatív a korabeli magyar(országi) zsidóságra nézve, bárhogy is értelmezzük az alapsokaságot. Az alapító ifjúsági szervezet és az alkalmazott modern technológia következtében elsősorban (de messze nem kizárólag) fiatal, öntudatos zsidók levelezésébe kapunk betekintést, akik a modern magyar társadalomhoz és a zsidó hagyományokhoz egyaránt kötődnek, a kettő közt ellentétet nem érzékelve. Ennek a generációnak a lojalitáshierarchiája jól rekonstruálható a digitális forrásból, amellyel a lista egyes tagjai egyetértenek, mások vitatkoznak, vallási-ideológiai beállítottságuk és életkoruk függvényében. A Córesz levelezési listán zajló viták következtében a 2000-es évek elején két, egymással ellentétes politikai-társadalmi nézeteket valló „szakadár lista” is létrejött, elsősorban az alapítókénál idősebb generációk képviselőiből, így az ő értékrendjükre is következtethetünk a források feldolgozásával.

Az egymással gyakran összeütköző hierarchiák feltérképezése során számos módszertani nehézségre is felhívom a figyelmet. Az ekkor még új kommunikációs formának számító online térben az őszinte, az eltúlzott, valamint az álnéven, esetleg provokatív céllal kreált személyiségek megnyilvánulásait is forráskritikával kell kezelnünk.

Cieger András

Szimbolikus politika és lojalitáskonfliktusok a dualizmus kori Magyar Királyságban

Az ünnepek, emlékművek, állami szimbólumok, kultuszok és a kiegyezés kapcsán felmerülő morális problémák egyaránt lehetőséget adnak az állami és ellenzéki emlékezetpolitika, a hatalmi reprezentáció és a hozzájuk kapcsolódó legitimációs eljárások, illetve a párhuzamos nemzetépítés jelképekben megtestesülő konfliktusainak, a lokális emlékezetek működésének vagy éppen az egyén szintjén jelentkező lojalitásdilemmáknak a tanulmányozására. A birodalmi, államnemzeti, etnikai, felekezeti nézőpontú vagy éppen az egyént a középpontba állító elemzésekhez pedig gazdag forrást nyújthatnak mind a hivatali, mind a személyes források, valamint a korszak sajtója és művészeti alkotásai.

Előadásunk – amely folytatása kíván lenni az ugyanebben a körben 2014-ben elmondott és 2016-ban megjelent gondolatoknak – ezúttal az 1883. évi XVIII. törvénycikk, valamint az 1890-es években megjelent kormányzati rendeletek kapcsán kiobbant zászló- és címervitát kívánja

részletesebben megvizsgálni. Elsősorban nem a politikai diskurzus elemzése a célunk, hanem az említett jogszabályok gyakorlati végrehajtása, az etnikai és lokális közösségek reakciói, valamint az állam és az uralkodó iránti lojalítások korlátos működése érdekes a számunkra. A konkrét történetekből identitások és lojalítások konfliktusos és összetett viszonya bontakozik ki.

Darvas István

Lojalítás kérdése a mindennapi rabbinikus gyakorlatban

Az 1990-es évektől számos változáson ment keresztül a magyarországi zsidó felekezeti élet. Az intézményi, irányzati választási lehetőségek bővülése mellett különböző attitűdök, kötődések és identifikációk kialakítására és megnyilvánítására adódott lehetőség. Az egyes korábbi stratégiák diskurzuselemei továbbéltek, ugyanakkor a változó társadalommal új konstellációkkal egészültek ki. A hívek körében az egyes személyek életútjai, családok történetei tovább árnyalták ezt a képet. A mindenkori közbeszéd szintén hatott a közösségekre. Előadásomban a rabbinikus gyakorlat felől világítom meg a lojalítás-megnyilvánítások kérdését a hívek és a közösségi vezető viszonylatában.

Dávid Nóra

Ókori régiségek újkori fogadtatása

A XIX. század végén több olyan, a római korból származó lelet került napvilágra, mely a rajta található szimbólum (pl. menóra), vagy felirata szövege alapján zsidóként azonosítható. Ezek bizonyítják, hogy jóval a magyarok honfoglalása előtt is éltek zsidók a Kárpát-medencében. A leleteknek nem csak az ókorkutatásra volt hatása, hanem a hazai zsidók identitásképzésének formálódására is: hiszen bizonyossá vált, hogy egyes testvéreik hamarabb voltak jelen a mai Magyarország területén, mint a magyarok. A leletekről már a XIX. században olyan neves régészek és zsidó polihistorok közöltek rövidebb-hosszabb írásokat az Archaeologiai Értesítő, vagy az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat Évkönyveinek lapjain, mint például Krausz Sámuel vagy Fröhlich Róbert. Scheiber Sándor 1960-ban publikált Magyarországi zsidó feliratok című feliratgyűjteménye pedig már a III. századtól veszi sorra a zsidó vonatkozású epigráfiai anyagot. Előadásomban az egyes ókori zsidó feliratok és tárgyak publikációiban és az azokhoz fűzött további írásokban megjelenő reakciókat gyűjtöm össze, melyek jól jelzik, hogy milyen hatással volt az ókori zsidó jelenlét tanúinak felbukkanása a magyarországi zsidóság identitásának formálódásában.

Fényes Balázs

Királytisztelet a rabbinikus hagyományban

A koronás főt az uralkodóra mondandó áldás szerint az isteni dicsőség visszatükröződésének tekintették. RÁSI Jákob történetéből vezette le a koronás fő tiszteletét: Jákob fiának, nem mint fiúnak, hanem mint Egyiptom alkirályának adta meg a tiszteletet (1Móz 48,2 RÁSI). „Ki segedelmet adott a királyoknak...” (Zsolt 144,10) a hatalomért mondott ima szinonimája is lett, nem csupán a királyért mondott ima neve és kezdősora. RÁSI Jeremiásra hivatkozott hangsúlyozva, hogy a népek királyaiért is kell imádkozni, tekintettel arra, hogy a világ 70 népéért szukkotkor hetven ökröt mutatottak be áldozatként. Az Örökkévaló tizenhárom attribútumainak